

Функції програми не обмежуються обліком персоналу, а включають в себе рішення по мотивації, розвитку, навчання та оцінки ефективності діяльності персоналу.

Перспективою подальших досліджень є апробація даної програми на конкретному підприємстві, та розкриття її функціональних можливостей в практичній діяльності служби персоналу підприємства.

Анотація. В статті досліджені підходи к определению управления персоналом. Обоснована необходимость внедрения инновационных методов управления персоналом. Определены преимущества внедрения автоматизированной программы SAP Human Resources Management System (SAP HR) на предприятии.

Ключевые слова: автоматизированные системы управления, инновации, персонал, управление, SAP HR.

Annotation. The article deals with approaches to the definition of personnel management. The necessity of introducing innovative methods of personnel management is substantiated. The advantages of implementing the SAP Human Resources Management System (SAP HR) automation program at the enterprise are determined.

Keywords: automated control systems, innovations, personnel, management, SAP HR.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Балабанова Л. В. Управління персоналом: Підручник / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 468 с.
2. Лук'янихіна О. А. Методи оцінювання ефективності системи управління персоналом організації / О. А. Лук'янихіна, В. О. Лук'янихін, І. О. Кіясова [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2017/1\(111\)/4_Lukian.pdf](http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2017/1(111)/4_Lukian.pdf)
3. SAP Human Resources Management System [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sap.com>.

УДК 338.439

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ

А. І. Тичинська, М. А. Наумова

Анотація. У даному дослідженні подана інформація про ринок кондитерських виробів в Україні, його динаміка за останні роки, описана позиція українських виробників солодоців на світовому ринку, проаналізовано експортні та імпорتنі операції за 2014–2017 рр. Визначено проблеми та перспективи розвитку кондитерської галузі в Україні.

Ключові слова: кондитерські вироби, експорт, імпорт, виробники-лідери.

Актуальність. Кондитерський ринок в Україні за останні роки значно змінився, цьому посприяла економічна криза, девальвація гривні, зменшення купівельної спроможності населення, підвищення цін на товари та ситуація, що склалася на сході України, внаслідок чого великі власники втратили свої підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці завжди схильні до дослідження та вивчення кризових явищ в межах національної економіки. Проблемами розвитку вітчизняної кондитерської галузі займалися: Шашина М. В., яка досліджувала можливі шляхи удосконалення ресурсного потенціалу кондитерської галузі; Тюха І. В., Кравчук Н. В., які досліджували сучасні тенденції розвитку світового кондитерського ринку; Кроніковський Д. О., проводив аналіз економічних факторів впливу, та інші.

Мета статті. Проаналізувати кондитерський ринок України, його недоліки та масштаби розвитку; дослідити позицію українських солодоців на світовому ринку; описати діяльність фірм-лідерів; оцінити експортні та імпорتنі операції в Україні за 2014–2017 рр.; визначити основні країни, як стали експортерами та імпортерами.

Основна частина. Кондитерська галузь – одна з найрозвиненіших в українській харчовій промисловості, загальний обсяг виробництва підприємств складає більше 1 млн т

продукції на рік. Галузь є одним із провідних споживачів української сільськогосподарської сировини – цукру, борошна, крохмалю, молока тощо – на яку забезпечує значний попит. Це одна з небагатьох ланок харчової промисловості України, яка є самодостатньою, розвиненою, цілком сформованою та займає успішну позицію на європейському ринку.

З 2014 року ринок кондитерських виробів показує тенденцію до зниження, на що вплинула внутрішня політика в державі та загострення бойових дій на сході України, що зумовило проблеми російського ринку збуту та втраті крупних фабрик. За 2016 рік ситуація у виробництві солодощів покращується, порівняно з 2015 роком.

Дослідження кондитерського ринку в Україні свідчить, що найбільшу частку займає продукція вітчизняного виробництва, що становить близько 95 % в загальному обсязі. Ринок кондитерських виробів України є висококонцентрованим, на ньому працює близько 800 компаній. Фабрики, що знаходяться на теперішній окупованій території закрили, через що стрімко змінилась динаміка частки кондитерських виробів деяких підприємств на ринку за 2014–2016 рр. [1].

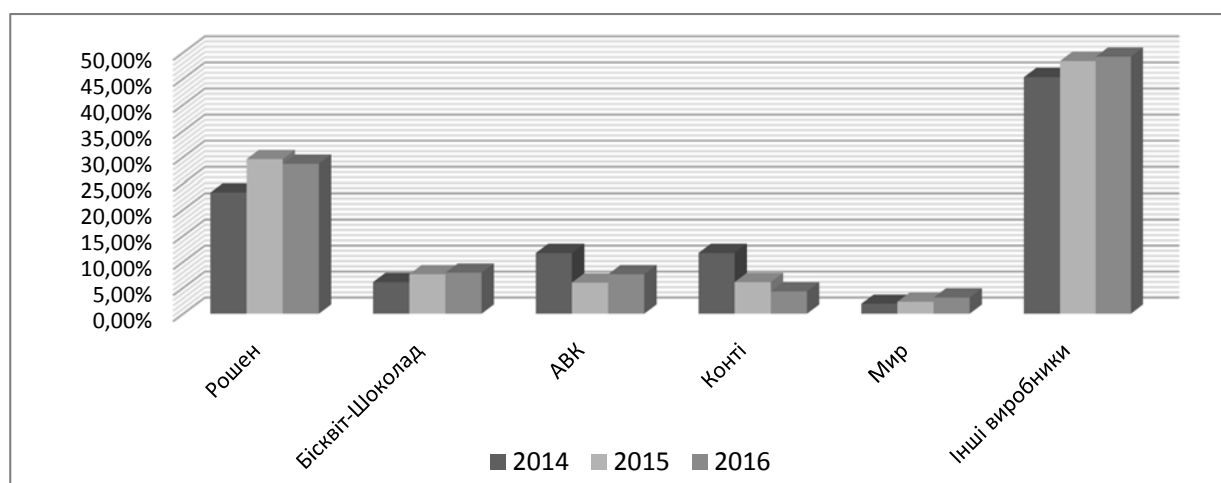

Рис. 1. Динаміка частки ринку кондитерських виробів за 2014-2016 рр. [2]

Аналізуючи рис. 1 можемо стверджувати, що частка виробництва деяких підприємств за 2014–2016 роки різко зменшилась, проте виграшну позицію зайняла харківська корпорація «Бісквіт-Шоколад», піднявшись за три роки з четвертого місця в рейтингу на друге за рахунок втрати компаній її конкурентами. Незважаючи на те, що ТМ «ROSHEN» закрила Маріупольську кондитерську фабрику, це не стало їй на заводі залишитись лідером на українському ринку. Стрімке падіння у виробництві відбулось на підприємстві «Конті», через закриття заводів у Донецькій області, що зумовило перехід компанії з третьої на четверту позицію. Також від скрутної ситуації на сході України зменшила своє виробництво компанія АВК, адже її фабрики були зосереджені у Донецькій та Луганській областях. Отже, великою проблемою та загрозою на українському ринку кондитерських виробів стала війна на сході України, внаслідок чого великі власники втратили свої фабрики.

Світовий кондитерський ринок поділяється на три сегменти: шоколадні, борошняні та цукристі кондитерські вироби. Найбільший відсоток припадає на шоколадні вироби (63 % міжнародного ринку). Це обумовлено тим, що збільшився попит на споживання чорного шоколаду, виготовленого з натуральних інгредієнтів. Адже якість є головним критерієм у харчовій та у інших галузях. Лідером з виробництва шоколаду в Європі вважається Бельгія, яка випускає 172 тис. тон за рік.

В Україні також переважає виробництво шоколадних виробів, досить розвинене борошняне, а велика частка цукристих виробів практично зосереджена у руках одного підприємства — корпорації «ROSHEN».

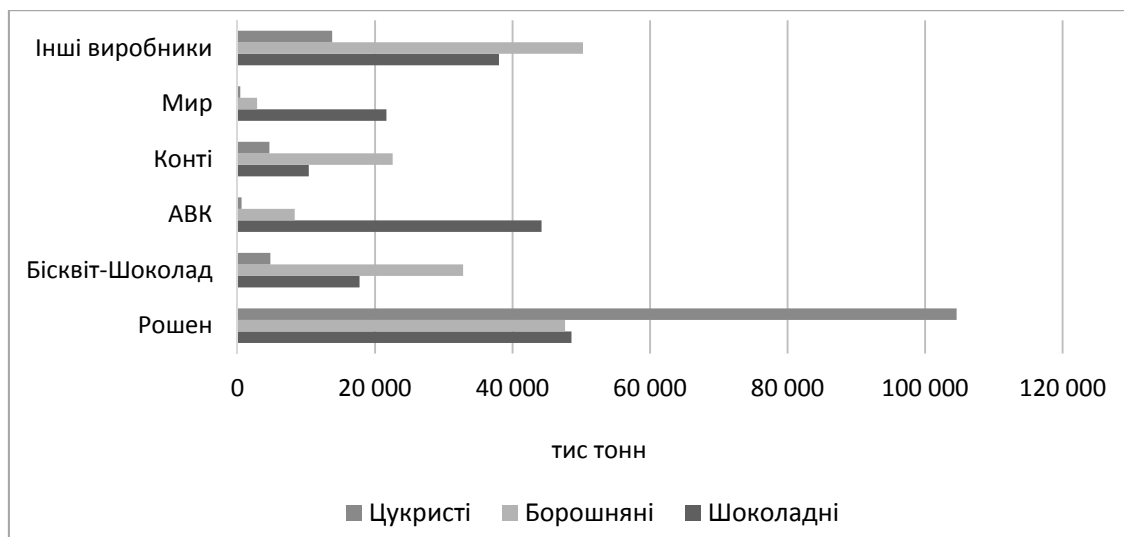

Рис. 2 Топ-5 виробників кондитерських виробів в Україні за 2016 рік [2]

Можемо спостерігати, що абсолютним лідером в усіх трьох сегментах на українському ринку кондитерських виробів є ТМ «ROSHEN», що випускає в рік 48 580 тонн шоколадних, 47 648 тонн борошняних та 104 576 тонн цукристих виробів. Хоча декілька років назад пріоритетне виробництво шоколадних виробів належало АВК, а борошняних – Конті. В порівнянні з іншими підприємствами, які виготовляють цукристі солодощі, корпорація «ROSHEN» займає 80 % українського ринку.

Лідерами міжнародної торгівлі в кондитерській галузі за 2016–2017 рр. є MarsInc (США), MondelezInternational (США), Nestle SA (Швейцарія), FerreroGroup (Італія), MeijiCoLtd (Японія), HersheyCo (США). Українські виробники успішно вийшли на світовий ринок та посідають пріоритетні місця серед інших перспективних країн.

Таблиця 1

Світовий рейтинг виробників кондитерських виробів за 2016 р. [3]

Назва фірми	Чистий обсяг продажів (млн дол)	Кількість працівників	Кількість фабрик
1. Mars Inc (США)	18 000	3400	52
2. Mondelez International (США)	12 900	100 000	156
3. Ferrero Group (Італія)	10 637	33 245	22
...	...	...	...
24. Roshen Confectionery Corp.	800	10 000	8
43. Konti Group	469	3792	5
67. AVK Confectionery	275	3 500	3

На жаль, українські кондитерські підприємства не увійшли у десятку лідерів світової торгівлі. Проте, за даними Держстату України, кондитерська корпорація «Roshen» займає 24 місце, ПрАТ «Конті» – 43, ПрАТ «АВК» – 67. Чистий обсяг продажів українських виробників значно менший, ніж мають світові лідери. Найпотужнішою серед українських компаній є корпорація «ROSHEN», що налічує 8 фабрик, де працюють 10 000 працівників і чистий обсяг становить 800 млн доларів. На підприємстві Конті зосереджено 5 фабрик з 3792 працівниками, обсяг продажів становить 469 млн доларів, що на 1 % менше показника минулого року, а компанія АВК має 3 фабрики, де роблять 3500 працівників, а чистий обсяг продажів становить 275 млн. дол.

Протягом останніх років відбувся спад тенденції експорту, що був пов'язаний із закриттям російського ринку і проблемами з логістикою в країнах СНД, проте українські кондитери знову підвищують кількість постачань своєї продукції за кордон.

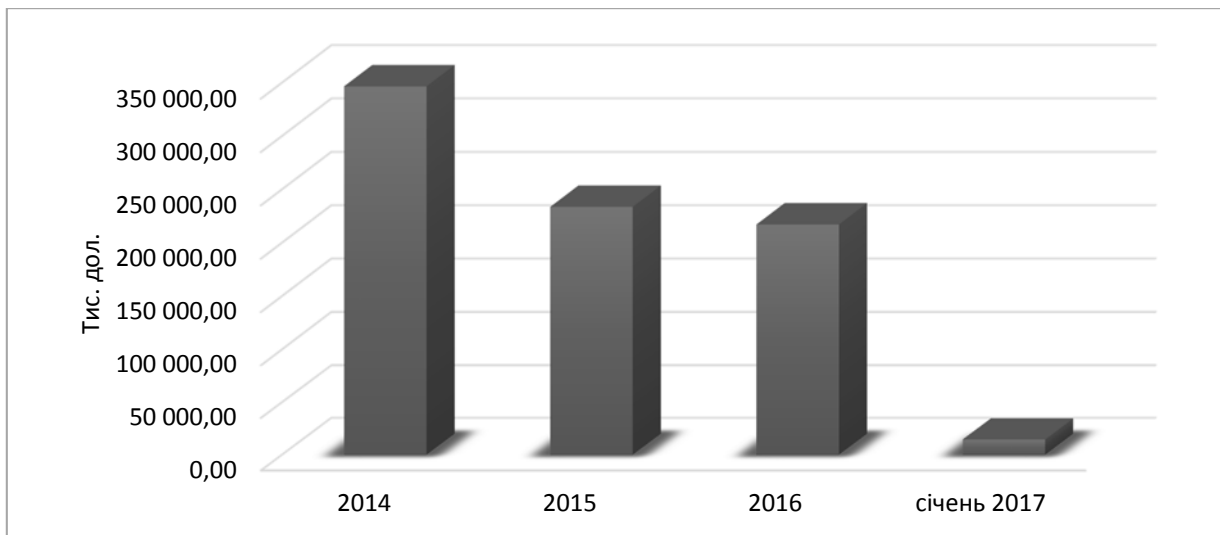

Рис. 3 Експорт кондитерських виробів за 2014 – січень 2017 рр. [4]

Розглядаючи рис. 3 можемо спостерігати, що за 2014–2015 роки відбувся значний спад експорту на 112 тис. дол. Україна в 2016 році експортувала 219,45 тис. т. кондитерських виробів, що на 6 % менше, ніж у 2015 році. За січень 2016 року експорт становив 8 606,9 тис. т., а за січень 2017 року – 14 390,9 тис. т., що свідчить про зріст постачання українських виробів на світовому ринку. Експорт кондитерських виробів за підсумками 7 місяців 2017 року склав 202,5 млн. дол., тобто зріс на 16 % у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. У 2016 році показник експорту в європейські країни зріс у 8 разів.

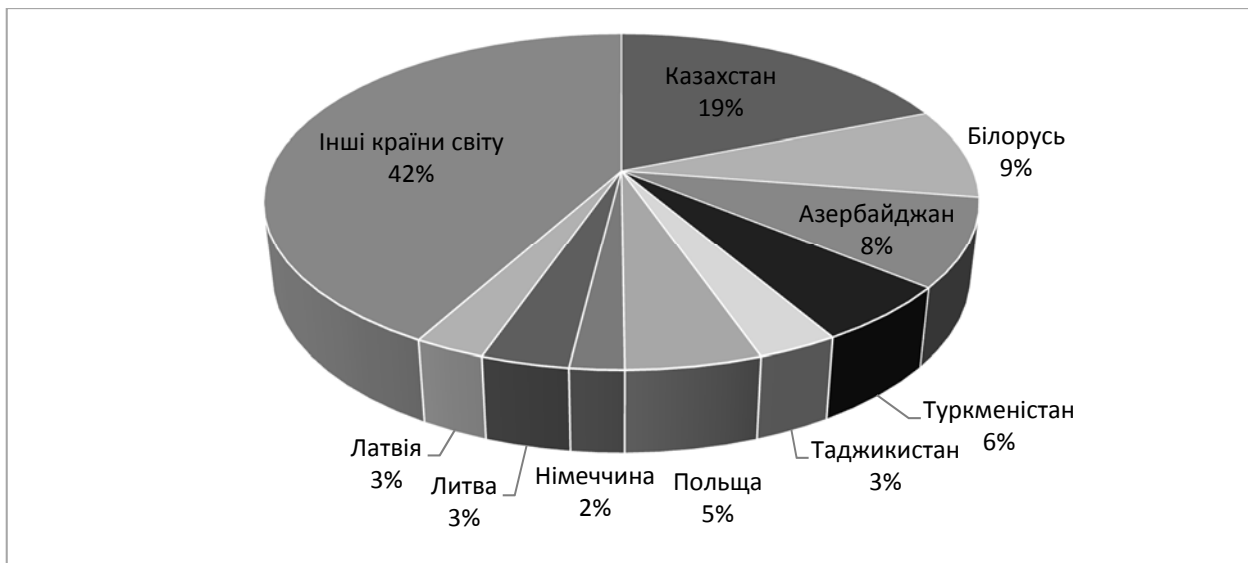

Рис. 4. Експорт кондитерських виробів у 2016 році [6]

До початку військового конфлікту на сході України (2014 р.), країною, в яку експортувалося найбільше кондитерських виробів, була Росія, але на сьогоднішня найбільшими покупцями української продукції є країни-сусіди та країни СНД: Казахстан – 19 %, Білорусь – 9 %, Азербайджан – 8 %, а також інші країни світу [5].

У найближчий час планується розглянути питання щодо виходу українських товарів не лише на європейські країни, але й на такі екзотичні ринки як Індія, Гана, Нігерія, Китай. Продукція кондитерської промисловості – це товари з доданою вартістю, тому потрібно збільшувати їх експорт на зовнішні ринки. Причиною зростання став активний процес переорієнтації експортерів кондитерських виробів на нові, часто не традиційні для України міжнародні ринки після втрати ринку збуту в Росії.

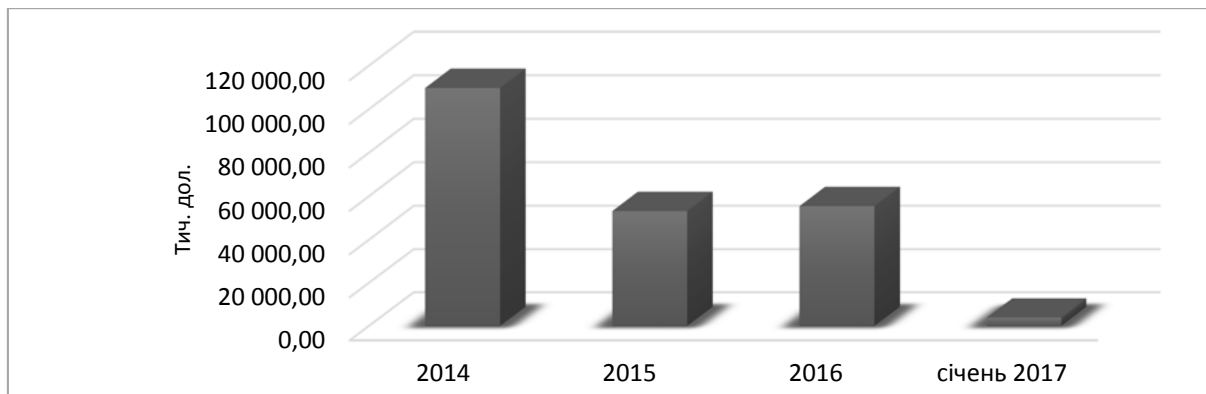

Рис. 5 Динаміка імпорту кондитерських виробів за 2014 – січень 2017 рр. [6]

Україні вдалось збільшити імпорт кондитерських виробів в порівнянні з 2015 роком. Різкий спад частки імпорту відбувся через закриття російського ринку для України. Аналізуючи перший місяць 2016 р. (2 644,6 тис. дол.) і 2017 р. (3 838,8 тис. дол.) можемо спрогнозувати, що показники експорту та імпорту будуть зростати у порівнянні з минулим роком. Основними постачальниками в Україну стали Німеччина, Польща, Туреччина, Нідерланди, Болгарія та ін.

Основними проблемами розвитку кондитерського ринку в Україні є війна на сході України, внаслідок чого великі власники втратили свої підприємства; невідповідність продукції європейським нормам і стандартам якості; втрата ринку Росії, що призвело до пошуків можливостей експорту своєї продукції в інші країни.

Щоб зайняти гідне місце серед провідних країн світу у галузі кондитерської торгівлі, Україні необхідно підвищити якість товарів, розширювати асортимент та впроваджувати нові види упакування.

Висновки. Кондитерство в Україні є досить потужним і розвиненим серед інших харчових галузей. Виробництво кондитерських виробів стрімко розвивається та має достатню конкурентоздатність продукції на міжнародному ринку. Проаналізувавши кондитерський ринок, можна зробити висновок, що не дивлячись на складну економічну ситуацію в Україні, підприємці роблять все можливе, щоб утримати статус виробників високоякісного продукту.

Анотація. В данном исследовании представлена информация о рынке кондитерских изделий в Украине, его динамика за последние годы, описана позиция украинских производителей сладостей на мировом рынке, проанализированы экспортные и импортные операции 2014–2017 гг. Определены проблемы и перспективы развития кондитерской отрасли в Украине.

Ключевые слова: кондитерские изделия, экспорт, импорт, производители-лидеры.

Abstract. In this study presents the information about the confectionery market in Ukraine, its dynamics in recent years, describes the position of Ukrainian producers of sweets in the world market, analyzes export-import operations for 2014–2017. Problems and prospects of development of confectionery industry in Ukraine are analyzed.

Keywords: confectionery products, export, import, producer leaders.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Корніковський Д. О. Аналіз економічних факторів впливу на кондитерську промисловість України / Д.О. Корніковський // Економіка харчової промисловості. – 2014. – С. 47.
2. Інфографіка: хто контролює кондитерський ринок в Україні? [Електронний ресурс] // – Режим доступу: http://www.liga.net/infografica/323868_sladkie-brendy-kto-kontroliruet-konditerskiy-rynok-ukrainy.htm
3. Все в шоколаді. Скільки заробляють РОШЕН і інші кондитерські фабрики з світового топ-100 [Електронний ресурс]// ТСН. – Режим доступу: <https://ru.tsn.ua/infografika/vse-v-shokolade-skolko-zarabatyvayut-roshen-i-drugie-konfabriki-iz-mirovogo-top-100-infografika-796964.html>
4. Експорт кондитерських виробів [Електронний ресурс] // Н.В. Микольська // Стаття – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=84dc93af-d94c-472c-8880-82ab171b4440&title=EksportKonditerskikhVirobivZa7-Misiatsiv2017-ZrisNa16-NataliiaMikolska&isSpecial=true>
5. Закревська Л. М. Сучасний стан та перспективи розвитку експортної політики підприємств кондитерської промисловості України // Л. М. Закревська // Економіка: проблеми теорії і практики: – М:ЛНУ, 2015. – С. 165.
6. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>